

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/105/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516202168
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1516202168.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sibírska č. 55, IČO: 44 138 369, zastúpenej spoločnosťou LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž č. 223, IČO: 36 861 723, proti žalovanej V. V., bývajúcej v N., D. č. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Viktorom Mlynekom, advokátom so sídlom v Nitre, Štúrova č. 43, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16 C 112/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. novembra 2020 sp. zn. 5 Co 9/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území R., obec R., okres N., zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na liste vlastníctva č. XXXX, parcela registra „C“ evidovaná na mape určeného operátu, parcely č. XXXX, druh pozemku: orná pôda o výmere 3528 m² (ďalej len „pozemok“). Žalobu odôvodnila tým, že 7. júla 2015 bola uzatvorená kúpna zmluva medzi žalobkyňou (kupujúca) a žalovanou (predávajúca), predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k pozemku. Návrh na vklad bol Okresnému úradu Nitra, katastrálnemu odboru doručený 8. júla 2015. Žalovaná od kúpnej zmluvy odstúpila bez toho, aby svoje konanie odôvodnila, na odstúpenie od kúpnej zmluvy neexistovali zmluvné ani zákonné dôvody. Žalobkyňa svoj naliehavý právny záujem na tomto určení zdôvodnila tým, že bez tohto určenia je jej právne postavenie neisté a jej práva sú ohrozené. Žalovaná bola (v čase podania žaloby) evidovaná ako vlastníčka pozemku. O pozemok má záujem aj štát, nakoľko tento je situovaný v lokalite nového priemyselného parku, nie je vylúčené, že dôjde k jeho vyvlastneniu, následne k prevodu na investora, tak ako to vyplýva z investičnej zmluvy. Vzniká tak právna neistota pre štát ako aj investora vo veci, kto je skutočným vlastníkom pozemku a môže byť ohrozený aj verejný záujem.

1.1. Žalobkyňa v konaní navrhla, aby súd pripustil zmenu žaloby tak, že žalobkyňa bola výlučnou vlastníčkou pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení z 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy z 10. októbra 2016 č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Návrh odôvodnila tým, že na základe kúpnej zmluvy č. XXXXX/XXXX/XXXX/Lužianky/XXX/XXXX bola ako vlastníčka pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest s.r.o., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 100 (t. č. Bratislava, Mlynské Nivy č. 44/A), IČO: 36 724 530 (ďalej len „MH Invest s.r.o.“) a na základe kúpnej zmluvy č. XXXXXXXX spoločnosť MH Invest II s.r.o., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 100, IČO: 50 021 150 (ďalej len „MH Invest II s.r.o.“). Právoplatnosťou tohto rozhodnutia došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o. a náhrada za vyvlastnenie je uložená do úschovy na Okresnom súde Nitra. Keďže má žalobkyňa za to, že kúpna zmluva, ktorú uzavrela so žalovanou, je platná a na jej základe nadobudla vlastnícke právo k pozemku, sú následné prevody nulité z dôvodu ich rozporu so zásadou „nemo plus iuris transfere ad alium protest quam ipse habet“. Vzhľadom na zápis informatívnej poznámky o súdnom konaní o určenie vlastníckeho práva k pozemku je vylúčené, aby boli nadobúdatelia dobromyseľní. Vyvlastnené bolo jej vlastnícke právo k pozemku a nie vlastnícke právo MH Invest II. s.r.o., a teda jej má byť vyplatená náhrada za toto vyvlastnenie. Pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí preukázať, že bola vlastníčkou pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, ktorú skutočnosť môže preukázať iba určujúcim rozsudkom súdu, čím preukazuje svoj naliehavý právny záujem na tomto určení. Spoločnosť MH Invest s.r.o. a spoločnosť MH Invest II. s.r.o. nadobudli pozemok v čase, keď v katastri nehnuteľností bola zapísaná poznámka o tomto súdnom konaní, tak výrok právoplatného rozsudku v tomto konaní bude záväzný pre obe tieto spoločnosti podľa § 228 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) bez ohľadu na skutočnosť, či boli stranou tohto sporu, preto nie je dôvod na zmenu, ani pristúpenie ďalšieho žalovaného. Účelom zmenenej žaloby je v konečnom dôsledku určiť, komu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie.

2. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. októbra 2019 č. k. 16 C 112/2016 - 205 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem. V konaní nebolo sporné, že žiadala určiť vlastnícke právo spätne, t. j. k okamihu vyvlastnenia. Žalobou v zmysle § 137 písm. c/ CSP sa však určuje, či tu právo je alebo nie je, ale nie o tom, či tu právo v minulosti bolo. Naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva ku dňu vyvlastnenia, teda na deklarovanie vlastníckeho stavu k nehnuteľnosti do minulosti nie je daný. Nejde o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku, ako je tomu napr. v prípade žaloby na určenie, že vec patrí do dedičstva, ktorej aktuálnosť je v tom, že vec môže (bude) prejednaná v dedičskom konaní, bez určenia ktorého by totiž dedičia nemohli nadobudnúť dedičstvo po právnych predchodcoch, a teda nemajú iný „právny nástroj“ na nadobudnutie majetku poručeného. V posudzovanom prípade však podľa názoru súdu prvej inštancie nejde o účinný procesný nástroj ochrany práva žalobkyne a bez tohto určenia jej právo nebude ohrozené a nestane sa neistým. V konaní nebolo sporné, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastníčok v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok. Žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie. Žaloba nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom (zápis vlastníckeho práva žalobkyne v katastri nehnuteľností), ale žalobkyňa ide len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku, teda o plnenie, ktorého sa môže domáhať žalobou na plnenie, v konaní, ktorom by sa táto otázka (vlastníckeho práva) posudzovala ako otázka predbežná; žalobný nárok na plnenie by konzumoval aj určovací žalobný nárok, prípadne sa domáhať určenia, komu tvrdená náhrada za vyvlastnenie patrí. Žalobkyňa nemôže mať naliehavý právny záujem na tomto určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (pričom predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), nikdy žalobkyňa nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníčka pozemku, teda nenadobudla a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo. Žalobkyňa zároveň nemôže mať naliehavý právny záujem ani z dôvodu uplatňovania si náhrady za vyvlastnenie, pretože náhrada sa týka vzťahu medzi spoločnosťami HM Invest s.r.o. a HM Invest II. s.r.o. Nad rámec súd prvej inštancie doplnil, že žalobe by nebolo možné vyhovieť ani z vecnej stránky, pretože určeníu

vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia. Súd prvej inštancie nevzhladol dôvody hodné osobitného zreteľa, za tieto nepovažoval ani povinnosť na strane žalovanej z predkupného práva.

2.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 2. októbra 2019 č. k. 16 C 112/2016 - 205 rozsudkom z 18. novembra 2020 sp. zn. 5 Co 9/2020 (č. l. 246) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); rozhodol o trovách konania (II.). Odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 zákona CSP ako vecne správne potvrdil; s jeho odôvodnením sa stotožnil a na zdôraznenie jeho správnosti ho doplnil (§ 387 ods. 2 CSP).

3.1. So záverom súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane žalobkyne sa stotožnil. Pri akceptovaní obsahu spisu v posudzovanom prípade, reflektujúc na rozsah zisteného skutkového stavu ako aj samotný priebeh prevodu sporného pozemku medzi uvedenými subjektmi až do momentu jeho vyvlastnenia, súd prvej inštancie správne konštatoval, že nejde o aktuálnu otázku a samotná žalobkyňa nemôže mať potom naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (s tým, že predkupné právo štátu bolo následne uplatnené) žalobkyňa nikdy nebola a ani nemohla byť zapísaná ako vlastníčka pozemku, t. j. nenadobudla a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo k nemu. Žalobkyni po pripustenej zmene žaloby nejde o určenie vlastníckeho práva, ale predovšetkým sleduje, aby mala súdom vydané rozhodnutie, prostredníctvom, ktorého si na Okresnom súde Nitra bude môcť uplatniť vyplatenie náhrady za vyvlastnenie zloženej do úschovy na tomto súde. Žaloba bola z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu správne zamietnutá, pričom súd prvej inštancie po vecnej stránke túto žalobu už preskúmať nemusel.

3.2. S poukazom na vlastnú rozhodovaciu činnosť je odvolaciemu súdu známa skutočnosť, že v čase jeho rozhodovania predmetnej sporovej veci na Okresnom súde Nitra prebieha (prebiehalo) viacero sporov s obdobnou právnou problematikou za účasti totožnej žalobkyne, pričom existujú dve rozhodnutia Krajského súdu v Nitre (sp. zn. 8 Co 297/2018; sp. zn. 6 Co 63/2018), ktorými rozhodnutiami boli potvrdené rozsudky Okresného súdu Nitra ohľadne zamietnutia žalôb pre nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na ňou požadovanom určení. Odvolací súd sa neodklonil od zaujatých právnych záverov odvolacích senátov Krajského súdu v Nitre prijatých v týchto rozhodnutiach, naopak s týmito právnymi závermi sa stotožnil v otázke nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na právne závery Ústavného súdu Slovenskej republiky zaujaté v minulosti, podľa ktorého aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v podobných veciach mal zaväzovať identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty a ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo strany na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, na základe existencie, ktorých sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného doteraz zastávaného právneho názoru odchyľil (III. ÚS 51/2014).

3.3. K odvolacej námietke týkajúcej sa nedostatočného sa vysporiadania súdu prvej inštancie s právnym inštitútom predkupného práva, odvolací súd uviedol, že súhlasí s prijatými právnymi závermi súdom prvej inštancie v tejto otázke. Nad rámec uviedol, že preskúmvanie odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie je v tejto časti nadbytočné a to z dôvodu zamietnutia žaloby, konštatovaní o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení.

3.4. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu z 18. novembra 2020 sp. zn. 5 Co 9/2020 (č. l. 246) podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (č. l. 259).

4.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) namieta v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal so všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi. Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho

záujmu je podľa jej názoru arbitrárny, odvolací súd poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Vôbec sa nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci. Nevysporiadal sa s rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre, v ktorých súd vyslovil odlišné právne závery k otázke naliehavého právneho záujmu. Žalobkyňa má ďalej za to, že v dôsledku nesprávneho právneho záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Napokon nesprávny procesný postup odvolacieho súdu vidí aj v nevytvorení procesného priestoru na vyjadrenie k inému právnenému posúdeniu, nedostatku naliehavého právneho záujmu i k ustanoveniam zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení ako súd prvej inštancie bez toho, aby žalobkyni vytvoril procesný priestor na vyjadrenie sa.

4.2. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (nesprávne žalobkyňou označený ako § 421 ods. 1 písm. c/ CSP) vidí žalobkyňa pri riešení otázky „vecnoprávne a záväzkovoprávne účinky zmluvy“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 184/2005, sp. zn. 1 Sžr 15/2012). Odvolací súd sa podľa jej názoru odklonil od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), keď vo svojom rozhodnutí v podstate stotožnil vecnoprávne a obligačnéprávné účinky kúpnej zmluvy. To, že nedošlo k povoleniu vkladu (kvôli predkupnému právu štátu) znamená, že nenastali vecnoprávne účinky (vlastnícke právo nebolo zapísané do katastra). Uvedené skutočnosti však nebránia súdu skúmať, či nastali obligačnéprávné účinky zmluvy, t. j. či bola zmluva platná. Podľa žalobkyne neexistoval žiaden hmotnoprávny dôvod neplatnosti zmluvy.

4.3. Z týchto dôvodov preto navrhuje, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu; aby priznal žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne (č. l. 274) uvádza, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne správny a zákonný, naproti tomu dovolanie žalobkyne za procesne neprípustné, eventuálne za nedôvodné. Navrhuje preto, aby najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol, respektíve zamietol; a priznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

I.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je

výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k žalobkyňou namietanej procesnej vade.

10.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.3. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariača možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

11. Žalobkyňa v dovolaní namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné pre nedostatok riadneho odôvodnenia. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

11.1. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) inú vadu konania (teda nie zmätočnosť), zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta, ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

11.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

11.3. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, čo ho v konečnom dôsledku viedlo k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštalácie o zamietnutí žaloby. Okolnosti, ktoré ho viedli k predmetnému právnemu záveru zdôvodnil konkrétne v bodoch 22. a 23. svojho odôvodnenia, v ktorých sa (podľa názoru dovolacieho súdu) dostatočne a preskúmateľne vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou žalobkyne uvedenou v odvolaní a to aj vo vzťahu k (vlastnej) rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Nitre týkajúcej sa obdobnej právnej problematiky s totožnou žalobkyňou. Keďže primárnym dôvodom na zamietnutie žaloby bol nedostatok naliehavého

právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, odvolací súd ďalej vo svojom odôvodnení (bod 24.) nad rámec poskytol svoj právny názor aj zo strany žalobkyne namietanému nedostatočnému sa vysporiadaniu súdu prvej inštancie v otázke predkupného práva a s ním spojenou dodatočnou nemožnosťou plnenia. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

12. Žalobkyňa zároveň prípustnosť svojho dovolania podľa tohto dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) vyvodzuje aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012). Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

13. Prípustnosť dovolacieho dôvodu (§ 420 písm. f/ CSP) napokon žalobkyňa spája s námietkou týkajúcou sa porušenia § 382 CSP odvolacím súdom.

13.1. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Účelom tohto ustanovenia je predchádzať vydávaniu prekvapivých rozhodnutí. Pri aplikácii tohto ustanovenia odvolací súd vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princíпов právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu, tzv. manudukčnej povinnosti odvolacieho súdu, jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, t. j. zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania, čo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky.

14. Žalobkyňa konkrétne odvolaciemu súdu vytýka, že nebola zo strany odvolacieho súdu upozornená (§ 382 CSP) na to, že žalobkyňou uplatnený nárok bude odlišne právne posudzovať, čo sa týka nedostatku naliehavého právneho záujmu ako aj k ustanoveniam CMP. Odvolací súd posudzoval podľa jej názoru vec podľa iných ustanovení, ako súd prvej inštancie bez toho, aby vytvoril procesný priestor na vyjadrenie pre žalobkyňu (bod. 20 dovolania).

14.1. Podľa názoru dovolacieho súdu, rozsudku odvolacieho súdu nemožno pripisovať vadu „prekvapivosti súdneho rozhodnutia“. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP), rovnako sa stotožnil aj s jeho odôvodnením (§ 387 ods. 2 CSP). Na posudzovaný prípad neaplikoval žiadne ustanovenie všeobecného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Navyše žalobkyňa v dovolaní žiadnym spôsobom nekonkretizovala takéto ustanovenie všeobecného právneho predpisu.

15. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

II.

16. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

17. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka).

Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18. Právnou otázkou zásadného významu je podľa žalobkyne v danom prípade otázka „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmluvy“.

19. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) - zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

20. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

21. Vzhľadom na formuláciu vymedzenej právnej otázky žalobkyňou dospel dovolací súd k záveru, že táto nekorešponduje s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. V posudzovanom prípade odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, z dôvodu, ktorého ho aj potvrdil. Oba súdy nižšej inštancie svoje rozhodnutia založili na vyriešení zásadnej právnej otázky o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne, ktorej vyriešenie (posúdenie) možno považovať za jediný a postačujúci dôvod, na základe, ktorého dospeli oba súdy nižšej inštancie k záveru o zamietnutí žaloby.

21.1. V dovolaní žalobkyňou namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia ňou vymedzenej právnej otázky, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia tejto otázky (posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bolo v spore rozhodnuté v jej neprospech.

22. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia, ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; v dôsledku čoho prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

III.

23. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

24. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

25. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.